

NJFF
Oppland

Naturvernforbundet

Lillehammer, 27. november - 23

NVE - Konesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo
nve@nve.no

Anmodning om innkalling til konsesjonsbehandling for Lomsdalselva

Undertegnede interesser fremmer herved en anmodning om at NVE innkaller til konsesjonsbehandling etter vannressurslovens § 66 for den vernede Lomsdalselva i Søndre Land kommune. Vi viser til og gir vår støtte til Vannområde Randsfjorden sin anmodning om innkalling til konsesjonsbehandling for Lomsdalselva fra 2017.

Det er nå gått lang tid siden Vannområde Randsfjorden sin anmodning om innkalling, samtidig har tiltak blitt gitt høy prioritet av Innlandet og Viken vannregion. Vi ber nå om at NVE prioriterer å kalle inn Lomsdalselva til konsesjonsbehandling.

Fra vannregionen sin begrunnelse for høy prioritering av tiltak:

«Lomsdalselva er gyte- og oppvekstelv for storaure fra Randsfjorden. Størsteparten av den tilgjengelige elvestrekningen ligger oppstrøms kraftverket. Søndre Land JFF har etablert en fiskepassasje opp forbi kraftverket, men vedlikehold og drift av denne er avhengig av et fåtall frivillige ildsjeler. Det er videre ingen anordning som sikrer trygg nedvandring forbi kraftverket og faren for turbinpassasje er stor. Det er derfor et sterkt behov for nye tiltak, samt behov for å formalisere ansvaret for drift av fiskepassasjen. Miljøtema som er påvirket er storørret. Aktuelle miljøforbedrende tiltak som ønskes vurdert er formalisering av tiltak/krav som sikrer opp- og nedvandring av storørret, inkludert sperreanordning ved kraftverksinntaket for å unngå turbinpassasje.»

I forbindelse med dette viser vi til ny kartleggingsrapport med forsterket kunnskap om betydningen av tiltak i Lomsdalselva i: «Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland - Fagrapport 2021» fra Statsforvalteren i Innlandet. Punkt 4.4.3 fra side 51 omtaler kartleggingen i Lomsdalselva, aktuelle momenter fra rapportens vurderingsdel: «Lomsdalselva fremstår som veldig variert, noe som også reflekteres i fangstene ved de ulike elfiskestasjonene. Den estimerte tettheten varierer fra lavest 14,0 ørretyngel per 100 m² ved stasjon to til høyest 42,2 ørretyngel per 100 m² ved stasjon fem. Med tanke på tilgjengelig gyteareal kan det virke som om de midtre delene av Lomsdalselva er mest egnet. Elva har her variert substrat og variasjoner i strømhastighet og elveløp. Den varierte elva gir også et inntrykk av at de beste oppvekstområdene for ungfisk er i dette partiet av elva. Dette gjenspeiles også i resultatene ved elektrofiske i Tabell 14, hvor stasjon fire og fem er de to stasjonene med høyest fangst av ungfisk. I motsetning ligger de to øverste stasjonene, stasjon en og to, i det område av elven hvor det ble fanget minst ungfisk. Da områdene ovenfor kraftverket framstår som de beste gyte- og oppvekstområdene viser det bare hvor viktig det er å ha en velfungerende fiskepassasje forbi inntaksbassenget til kraftverket.»

«Elven i sin helhet virker forholdsvis lite påvirket av de inngrepene som er gjort, men kraftverksdammen kan virke hemmende for oppgangen av gytefisk fra Randsfjorden, samt hindre trygg nedvandring av ørret. Den eksisterende oppvandringsløsningen forbi dammen er av relativt ny dato. Man kan med andre ord ikke forvente at det har etablert seg en større gytebestand på oversiden av demningen enda. Det må også tas med i betraktningen at det er en forventet dødelighet knyttet til turbinpassasje for nedvandrende ørret. I tillegg fungerer kraftverksdammen som en sedimentfelle, slik at tilgangen på gytegrus nedstrøms dammen vil bli mindre enn ved naturlig tilstand. Dammen på utløpet av Lomsjøen hindrer også oppgang av ørret fra Lomsdalselva til Lomsjøen, samt at elvas funksjon som gyteområde for ørret fra Lomsjøen er borte.»

«Basert på resultatene fra el-fiskeundersøkelsen og kunnskapen om påvirkninger på elva i form av bygde demninger, vurderer vi de tre vannforekomstene i Lomsdalselva fra Lomsjøen og ned til Randsfjorden alle for å være i tilstandsklasse moderat med hensyn til fisk som kvalitetselement. Et viktig tiltak i Lomsdalselva er å sikre god og trygg opp- og nedvandring av ørret fra Randsfjorden forbi kraftverksdammen. Dette er særlig viktig av hensyn til den nasjonalt verdifulle storørretbestanden i Randsfjorden. Det vil også være gunstig om det er mulig å lage en vandringsvei forbi utløpsdammen på Lomsjøen. Et tredje mulig tiltak for å heve den økologiske tilstanden i vassdraget kan være tilførsel av gytegrus.»

Vi mener denne nye kunnskapen forsterker kravet om innkalling til konsesjonsbehandling.

Miljødirektoratets – «Forslag til strategi for bevaring og utvikling av bestandene av storørret» viser også Lomsdalselva sin betydning som storørretvassdrag:
 Innhold fra «Tabell 6.1. Storørretlokaliteter som har svært stor verdi og som er kandidater til nasjonale storørretvassdrag.»

Navn	Fylke	Vannløpenr.	Areal km ²	Gyteeelver	Forfisk
Randsfjorden	Innlandet	523	140,7	Dokka, Vigma, Etna, Bjoneelva, Gullerudelva, Lomsdalselva, mfl.	Sik og krøkle

Vi viser også til innholdet i Vannområde Randsfjorden sin anmodning om innkalling til konsesjonsbehandling for Lomsdalselva:

«Lomsdalselva er gyteelv for storørret fra Randsfjorden, en fiskestamme av nasjonal verneverdi, samt leveområde for en stamme av elvemusling. Kraftverksdammen ligger langt nede i vassdraget, kun noen hundre meter fra utløpet, og har fungert som fiskevandringshinder. Oppstrøms dammen er det en lang og potensielt velegnet gytestrekning for storørreten. Kraftverket er privateid, utnytter et fall på 4 meter og har en produksjon på 0,05GWh. Det er ikke krav til minstevannføring og det er liten vannføring i elva forbi kraftverket i tørre perioder.

Vannområde Randsfjorden ber med dette om at NVE innkaller til etter vannressurslovens § 66.

Søndre Land JFF har i samarbeid med Søndre Land kommune bygd fisketrapp forbi dammen. Det er behov for et reglement som sikrer vannslipp til trappa og minstevannføring på strekningen mellom dam og kraftverksutløp. Det er også viktig å få på plass et reglement som plasserer ansvaret for drift og vedlikehold av trappa på kraftverkseier som den ansvarlige for miljøproblemet, slik at ikke dette blir avhengig av dugnadsinnsats fra en frivillig organisasjon som Søndre Land JFF.

Tiltaket vil ha stor verdi for gytevandrende storørret, samtidig som det vil gi bedre tilgang på vertsfisk for elvemuslingen. Elvemusling fra elva er plassert i kultiveringsanlegg for truede elvemuslingbestander. Målet med kultiveringen er å kunne få frem småmuslinger som kan settes ut og styrke den truede populasjonen.

Med tanke på at fisketrapp er etablert og det ønskede reglementet vil medføre minimalt kraftproduksjonstap vil tiltaket ha stort nytte/kostforhold. Tiltaket ble, uten forklaring, fjernet fra regional vannforvaltningsplan i forbindelse med departementets godkjenning. Sett i lys av at tiltaket var gitt førsteprioritet av vannområdet og vannregionen, fremstår det som spesielt at det uten videre forklaring eller diskusjon er fjernet. Vi ber om at NVE ser at det her er muligheter for å gjennomføre et enkelt tiltak av stor betydning, fremfor å vektlegge at det ikke ligger inne i planen.»

Med vennlig hilsen

NJFF Oppland
Tore Grønlien - regionsekretær

BirdLife Norge avd. Oppland
Jon Opheim – leder

Storørret Norge
Tore Solbakken – leder

Naturvernforbundet i Innlandet
Ole Midtun – leder

Birdlife Norge Gjøvik, Toten og Land lokallag
Rolf Jørn Karlsen – leder

Naturvernforbundet i Gjøvik, Toten og Land
Paul Lindviksmoen - leder

Avsenderadresse:
NJFF Oppland
Vormstuguvegen 40
2624 Lillehammer
oppland@niff.no

Kopi til:
Vannområde Randsfjorden
Statsforvalteren i Innlandet